ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
ja
ETTEKIRJUTUS-HOIATUS
avaliku teabe asjas nr 2.1-1/24/916-2200-16

Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni jurist Mari-Liis Uprus
Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegemise aeg ja koht	19.11.2024 Tallinn
Vaide esitamise aeg	26.09.2024
Teabevaldaja	MTÜ Ukraina organisatsioonide Assotsiatsioon Eestis aadress: Nafta tn 6-2, Kesklinna linnaosa, 10120 Tallinn e-posti aadress: info@ukraine.ee; adolfioigus@gmail.com
Teabevaldaja vastutav isik	juhatuse liige
Vaide esitaja (teabenõudja)	XXX e-posti aadress: XXX

RESOLUTSIOON:
avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1, § 51 lg 1 punkti 1, haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 2 ja korrakaitseseaduse (KorS) § 28 lõike 1 alusel

1) teen vaideotsuse rahuldada vaie osaliselt;

2) teen teabevaldajale täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:

a) **vaadata uuesti läbi vaide esitaja 21.08.2024 esitatud teabenõude punktide 2, 8 ja 9 osas, sest MTÜ Ukraina Organisatsioonide Assotsiatsioon Eestis on riigilt või kohalikult omavalitsuselt saadud toetuste osas teabevaldaja AvTS-i mõistes;**
b) **väljastada vaide esitajale teabenõude punktides 2, 8 ja 9 soovitud teave osas, millele ei ole seatud seadusest tulenevat juurdepääsupiirangut;**
c) **juhul, kui teabevaldaja siiski leiab, et teabenõude punktis 2, 8 ja 9 küsitud teavet ei saa väljastada, siis tuleb välja tuua keeldumise alus ning keeldumist põhjendada;**

3) jätta vaie rahuldamata 21.08.2024 teabenõude punktide 1, 3, 4, 5, 6 ja 7 osas, sest MTÜ Ukraina Organisatsioonide Assotsiatsioon Eestis ei ole kõnealuste punktide osas teabevaldaja AvTS-i mõistes;
4) määran ettekirjutuse täitmise tähtajaks 27.11.2024;
5) teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.

AvTS § 52 kohaselt peab teabevaldaja ettekirjutuse saamisest alates viie tööpäeva jooksul võtma kasutusele abinõud ettekirjutuse täitmiseks ja teatama sellest Andmekaitse

Inspektsioonile.

VAIDLUSTAMISVIIDE:
Vaide esitaja saab 30 päeva jooksul pöörduda teabevaldaja vastu halduskohtusse üksnes vaideotsuse (ülaltoodud punkt 3) rahuldamata jäänud osas. Vaide esitaja saab 30 päeva jooksul pöörduda halduskohtusse, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

Teabevaldaja saab ettekirjutuse (ülaltoodud punkt 2) vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades kas:
- haldusmenetluse seaduse kohase vaide Andmekaitse Inspektsiooni peadirektorile või
- halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse halduskohtusse (sel juhul ei saa enam samas asjas vaiet läbi vaadata).

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

HOIATUS:
Kui teabevaldaja jätab Andmekaitse Inspektsiooni ettekirjutuse täitmata, võib Andmekaitse Inspektsioon pöörduda teabevaldaja kõrgemalseisva asutuse, isiku või kogu poole teenistusliku järelevalve korraldamiseks või ametniku suhtes distsiplinaarmenetluse algatamiseks. (AvTS § 10 lõiked 1 ja 4, § 53 lõige 1).

SUNNIRAHA HOIATUS:
Kui ettekirjutus on jäetud määratud tähtajaks täitmata, määrab Andmekaitse Inspektsioon ettekirjutuse adressaadile avaliku teabe seaduse § 51 lõike 3 alusel:

Sunniraha 1000 eurot.

Sunniraha võib määrata korduvalt – kuni ettekirjutus on täidetud. Kui adressaat ei tasu sunniraha, edastatakse see kohtutäiturile täitemenetluse alustamiseks. Sel juhul lisanduvad sunnirahale kohtutäituri tasu ja muud täitekulud.

FAKTILISED ASJAOLUD:
Andmekaitse Inspektsioon (AKI) sai 30.08.2024 XXX kaebuse MTÜ Ukraina Organisatsioonide Assotsiatsiooni Eestis (UOAE) peale seoses talle teabe väljastamata jätmise ja isikuandmete töötlemisega.

Kuna 30.08.2024 esitatud kaebuse lisamaterjalid olid võõrkeelsed, esitas AKI kaebajale 10.09.2024 kaebuse täpsustuse, milles palus mh selgitada, millist teavet ta täpsemalt UOAE-lt saada soovib.

Kaebaja täpsustas kaebust 11.09.2024 ja esitas tõlgitud lisamaterjalid, mille kohaselt esitas ta 21.08.2024 UOAE-le päringu, milles küsis alljärgnevat teavet:
1. Kas Eesti Ukraina Organisatsioonide Assotsiatsioon (edaspidi – Assotsiatsioon) tegeleb vabatahtliku tegevusega, mis toetab Ukraina relvajõude? Kui jah, siis palun esitage aruanne perioodi 1. jaanuarist 2023 kuni 17. augustini 2024 kohta, kus on märgitud relvajõududele edastatud raha või materiaalsete väärtuste nimetus, kogus ja sõjaväeüksused.
2. Kui palju raha on Assotsiatsioon kogunud perioodil 1. jaanuarist 2023 kuni 17. augustini 2024 ja milleks seda raha kasutati (koos kinnitavate dokumentidega)?
3. Kui palju mittetulundusühinguid/liite kuulub Assotsiatsiooni koosseisu ja palun esitage nende täielikud nimed ning nende ja Assotsiatsiooni liikmete arv.
4. Palun esitage Assotsiatsiooni põhikirja koopia tutvumiseks.
5. Milliseid eesmärke ja ülesandeid Assotsiatsioon täidab ning milliseid meetodeid ja vahendeid selleks kasutatakse?

6. Miks Assotsiatsiooni esindajad annavad teleintervjuusid ja esinevad venekeelse meediaga, kui põhikirja kohaselt on Assotsiatsiooni eesmärgiks Ukraina kultuuri ja keele edendamine?
7. Mis eesmärgil loodi Assotsiatsiooni ametlik Facebooki leht, kui kasutajaid blokeeritakse ilma selgitusteta nende Assotsiatsiooni kohta esitatud ebamugavate kommentaaride tõttu?
8. Milliseid rahastusi on Assotsiatsioon saanud Eesti, Ukraina või Euroopa Liidu ametiasutustelt või muudelt organisatsioonidelt perioodil 1. jaanuarist 2023 kuni 17. augustini 2024 (koos täpse rahasumma ja kulude eesmärgiga, sealhulgas toetused ja kinnitavad dokumendid)?
9. Kas Assotsiatsiooni juhtkond ja liikmed on saanud palka, preemiaid või muid tasusid perioodil 1. jaanuarist 2023 kuni 17. augustini 2024? Kui jah, siis palun esitage teave ja kinnitavad dokumendid nende maksete kohta.

Kaebuse materjalide kohaselt on XXX esitanud UOAE-l elamisloa koopia.

Kaebuse materjalide kohaselt UOAE vastas kaebajale 21.08.2024 ning selgitas, et küsitud teabe väljastamiseks peab isik andma teada, millisesse ukrainlaste kogukonda ta kuulub ning esitama dokumendi koopia (passi koopia ja ID-kaardi koopia).

AKI esitas 12.09.2024 UOAE-le järelepärimise selgitamaks välja, kas UOAE võib olla teabevaldaja AvTS § 5 lg 2 kohaselt, mh selgitada kas UOAE on saanud riigi või kohaliku omavalitsuse eelarvest vahendeid või toetusi ning mis põhjusel isikule teavet ei väljastatud.

UOAE vastas AKI esitatud järelepärimisele 18.09.2024, milles selgitas, et UOAE on saanud toetusi riigi või kohaliku omavalitsuse eelarve vahenditest. Samuti, et isikule ei saa teavet väljastada, kuna teda ei olnud võimalik tuvastada ning kuna antud isiku puhul on tuvastatud, et isik ei pruugi kasutada saadud infot UOAE, Ukraina, Ukraina pagulaste ega ka Eesti riigi huvides.

Inspektsioon palus 24.09.2024 XXX kõrvaldada puudused vaides, mh täpsustada, kas isik soovib UOAE-lt teavet mh seoses riigi ja kohaliku omavalitsuse toetusena antud vahendite kasutamise kohta.

Vaide esitaja kõrvaldas puudused vaides 26.09.2024 ning selgitas, et soovib mh saada teavet ja dokumente, mis puudutavad riigilt või KOV-ilt saadud toetuste kasutamist ning inspektsioon võttis vaide menetlusse.

09.10.2024 esitas AKI UOAE-le järelepärimise, kus palus selgitada, kas UOAE juhtkond ja liikmed on saanud palka, preemiaid või muid tasusid (sh ka personalikulud) perioodil 1. jaanuarist 2023 kuni 17. augustini 2024, mida rahastatakse riigi või kohalike omavalitsuste toetuste vahenditest. Lisaks küsis AKI, mis põhjusel ei ole UOAE vastanud vaide esitaja teabenõudele seaduses sätestatud tähtaja jooksul, kas väljastades soovitud teabe või keeldudes teabenõude täitmisest, kui selleks on seadusest tulenev alus. AKI palus ka edastada AKI-le koopiad vaide esitaja poolt soovitud dokumentidest. Juhul kui UOAE on juba vastanud vaide esitaja teabenõudele või vastatakse pärast järelepärimise saamist vaide esitajale, siis palus AKI edastada koopia vaide esitajale edastatud vastusest ka Andmekaitse Inspektsioonile.

UOAE vastas AKI järelepärimisele 18.10.2024, milles selgitas, et tegemist ei ole riigi ega KOV eelarvest raha saava isikuga. UOAE saab vahendeid läbi projektide. Projektide kaudu saadavate vahendite kasutamise osas teostavad järelevalvet teised asutused. Pole tõendatud, et tegemist on isikuga, kellel on kohustus AvTS § 5 lg 2 punkti 2 alusel. Kuna vaide esitaja näol ei ole selge, milleks tal neid andmeid on vaja, mh on tegemist isikuga, kes on esitanud valeväiteid UOAE osas ja teiste isikute osas, kes toetavad Ukraina ja ukrainlaste võitlust Venemaaga, siis ei näe UOAE alust, et ta peaks selliseid andmeid esitama. Juhatuse liikmetele tasu ega preemiaid ei maksta.

23.10.2024 esitas AKI UOAE-le täiendava järelepärimise, milles palus esitada inspektsioonile

teavet, millistest projektidest (sh kes on olnud projektide rahastajaks) on saanud UOAE vahendeid perioodil 1. jaanuar 2023 kuni 17. august 2024.

UOAE täiendavale järelepärimisele tähtaegselt ei vastanud, mistõttu võttis AKI 04.11.2024 UOAE esindajaga nii e-kirja kui telefoni teel ühendust ning palus esitada vastus esimesel võimalusel.

UOAE vastas täiendavale järelepärimisele 06.11.2024 (dokumendiregistris registreeritud 07.11.2024) ning esitas nimekirja toetuste andjatest aastatel 2023 ja 2024.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:
Vaide esitaja palus inspektsioonil algatada menetlus ja kohustada UOAE-d esitama soovitud teave. Samuti palus vaide esitaja vastutusele võtta süüdlased, teavitada vaide esitajat sellest ja meelde tuletada Ukraina Organisatsioonide Assotsiatsioon Eestis ja Volodymyr Palamarile, et neil ei ole õigust nõuda ID-kaarti ja passi, teavet kuulumise kohta mingisse organisatsiooni, et vastata Ukraina või Eesti kodaniku taotlusele.

Vaide esitaja taotles, et AKI kohustaks Ukraina Organisatsioonide Assotsiatsiooni Eestis vastama tema taotlusele, kuna tegemist ei ole salajase teabega, vaid sotsiaalselt olulise teabega, mis pakub huvi paljudele ukrainlastele Eestis.

Vaide esitaja leidis, et vastuse andmiseks temalt dokumentide ja teabe küsimine organisatsiooni kuulumise kohta on ebaseaduslik. Igaüks võib esitada taotluse Ukraina Organisatsioonide Assotsiatsioonile Eestis ja saada sellele vastuse. Isegi pärast ID-kaardi koopia esitamist keelduti talle vastamast.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:
UOAE vastas 18.09.2024 AKI järelepärimisele, et UOAE-le antud toetused on avalikult kättesaadavad, kui minna Integratsiooni Sihtasutuse kodulehele.
UOAE on saanud alljärgnevaid toetusi:

https://www.integratsioon.ee/taotlusvoor-toetus-ukraina-sojapogenikest-kuni-19-aastastele-noortele-ukraina-keele-ja-kultuuri-0

https://www.integratsioon.ee/toetus-ukraina-sojapogenikest-kuni-19-aastastele-noortele-ukraina-keele-ja-kultuuri-sailimiseks

https://www.integratsioon.ee/taotlusvoor-rahvusvahemuste-katusorganisatsioonide-tegevustoetus

Lisaks on UOAE saanud toetusi Kultuuri- ja Haridusministeeriumilt, Tartu linnalt, Pärnu linnalt ja Tallinna linnalt.

UOAE selgitas täiendavalt, et XXX puhul oli isikuandmete küsimine põhjendatud, sest päringud on edastatud ilma allkirjata, e-posti aadressi järgi ei ole võimalik tuvastada kirja saatjat. Lisaks on antud isiku puhul tuvastatud, et isik ei pruugi kasutada saadud infot UOAE, Ukraina, Ukraina pagulaste ega ka Eesti riigi huvides. Isik avaldab oma FB leheküljel infot, mis kritiseerib Ukraina presidenti ja tema tegevust.[1]

UOAE selgitas, et vaide esitaja puhul on tegemist isikuga, kes diskrediteerib pidevalt Ukraina seaduslikku valitsust ja tegevust. UOAE ei saa lubada, et avaldatakse andmeid kolmandatele isikutele, kes võivad antud andmetega kahjustada organisatsiooni või tema allorganisatsioone ja/või nende liikmeid. Lisaks puudutab info pagulasi, sõdureid, mh isikuid, kes toetavad Ukrainat, jne.

[1] *https://www.facebook.com/profile.php?id=100009601667163*

UOAE selgitas veel, et esitatud päringust peaks selguma, mida soovitakse antud andmetega teha, st kuidas neid kasutatakse. On olemas kindlad ametiasutused, kellele UOAE on kohustatud andma delikaatset infot, aga mitte kõigile, kes seda soovivad.

18.10.2024 järelepärimise vastuses selgitas UOAE, et tegemist ei ole riigi ega KOV eelarvest raha saava isikuga. UOAE saab vahendeid läbi projektide. Projektide kaudu saadavate vahendite kasutamise osas teostavad järelevalvet teised asutused. Pole tõendatud, et tegemist on isikuga, kellel on kohustus avaliku teabe seadus § 5 lg 2 punkti 2 alusel. Kuna vaide esitaja näol ei ole selge, milleks tal neid andmeid on vaja, mh on tegemist isikuga, kes on esitanud valeväiteid UOAE osas ja teiste isikute osas, kes toetavad Ukraina ja ukrainlaste võitlust Venemaaga, siis ei näe UOAE alust, et ta peaks selliseid andmeid esitama. Juhatuse liikmetele tasu, ega preemiaid ei maksta.

06.11.2024 esitas UOAE AKI-l nimekirja toetuse andjatest ja saadud projektidest aastail 2023 ja 2024:

2023 Integratsiooni Sihtasutus, „Rahvusvähemuste katusorganisatsioonide tegevustoetus“;
2023 Sihtasutus Kodanikuühiskonna Sihtkapital „Ukrainlaste tuleviku heaks“;
2023 Tallinna Linnakantselei „Ukraina rahvas tänab!“;
2023 Tallinna Haridusamet „Digikeskkonna võimalused noorte kommunikatsiooni oskuste arendamiseks;
2023 Haridus – ja Teadusministeerium „rahvusvähemuste toetus,pühapäevakool“;
2024 Integratsiooni Sihtasutus „Rahvusvähemuste katusorganisatsioonide tegevustoetus“;
2024 Integratsiooni Sihtasutus „Ukraina kinoklubi Ukraina sõjapõgenikest noortele“;
2024 Integratsiooni Sihtasutus „Volja linnalaager“;
2024 Tallinna Kultuuri- ja Spordiamet "Ukraina kinoklubi";
2024 Tallinna Linnakantselei Etnofestval “Võshyvanka“;
2024 Haridus- ja Teadusministeerium „Rahvusvähemuste keele- ja kultuuri õppeks“;
2024 Tartu Linnavalitsus "Ukraina kinoklubi";
2024 Rahandusministeerium „Subtiitrite tellimine kaasaegsetele Ukraina ja Eesti filmid“;
2024 Pärnu Linnavalitsus "Ukraina kinoklubi";
2023-2024 Ukraina Suursaatkond.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Vaide ese

1. Vaide esitaja märkis inspektsioonile esitatud vaides ning ka AKI tuvastas vaidemenetluse käigus, et UOAE on keeldunud talle teabenõudega küsitud teavet väljastamast. Seega on vaide esemeks teabenõude täitmata jätmine.

2. Vastavalt AvTS § 45 lõike 1 punktile 1 on Andmekaitse Inspektsiooni pädevuses järelevalve teabenõuete täitmise ja teabe avalikustamise üle.

Ukraina Organisatsioonide Assotsiatsioon Eestis teabevaldajana

1. Mittetulundusühingute seaduse § 1 lõike 1 kohaselt on mittetulundusühing (MTÜ) isikute vabatahtlik ühendus, mille eesmärgiks või põhitegevuseks ei või olla majandustegevuse kaudu tulu saamine. Sama seaduse § 7 lõike 1 punktis 3 on sätestatud, et MTÜ eesmärk määratakse põhikirjaga.

2. UOAE Põhikirja punkti 1 kohaselt on Assotsiatsioon mittetulunduslik organisatsioon, mis on loodud Eestis registreeritud mittetulundusühingute poolt ja teiste Eestis registreeritud juriidiliste isikute poolt.

3. Assotsiatsiooni põhikirja punkti 6 kohaselt moodustavad Assotsiatsiooni vahendid ja vara mh riigi ja kohalike omavalitsuste ning muude isikute toetustest.

4. AvTS § 5 lg 3 punkti 2 alusel võrdsustatakse teabevaldajaga mittetulundusühing teabe osas, mis puudutab riigi või kohaliku omavalitsuse eelarvest avalike ülesannete täitmiseks või toetusena antud vahendite kasutamist. Seaduse seletuskirja kohaselt kogu eelarve raha kasutamine peab olema avalik ning vastavat teavet peab olema võimalik saada kõigilt isikutelt, kes on saanud vahendeid avalike ülesannete täitmiseks **või toetust riigilt või kohalikult omavalitsuselt.**

5. Sellest tulenevalt võrdsustatakse MTÜ teabevaldajaga teabe osas, mis puudutab riigi või kohaliku omavalitsuse eelarvest avalike ülesannete täitmiseks või toetusena antud vahendite kasutamist.

6. Vaide esitaja on mh küsinud teavet, mis puudutab riigi või kohaliku omavalitsuse eelarvest toetusena antud vahendite kasutamist (teabenõude punktid 2, 8 ja 9).

7. UOAE on 18.09.2024 järelepärimise vastuses sedastanud, et UOAE on saanud toetusi Kultuuri- ja Haridusministeeriumilt, Tartu linnalt, Pärnu linnalt ja Tallinna linnalt. 06.11.2024 vastuse kohaselt on saadud toetusi aastatel 2023 ja 2024 Integratsiooni Sihtasutuselt, Sihtasutus Kodanikuühiskonna Sihtkapitalilt, Tallinna Linnakantseleilt, Tallinna Haridusametilt, Haridus- ja Teadusministeeriumilt, Tallinna Kultuuri- ja Spordiametilt, Tartu Linnavalitsuselt, Rahandusministeeriumilt, Pärnu Linnavalitsuselt, Ukraina Suursaatkonnalt.

8. Eelnevast tulenevalt on inspektsioon seisukohal, et UOAE on teabevaldajaks riigilt või kohalikult omavalitsuselt saadud toetuste kasutamise osas ning teabe väljastamisel kohaldub AvTS.

9. AvTS § 3 lõige 1 sätestab, et avalik teave on mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Kuna teave riigi või kohaliku omavalitsuse raha kasutamise kohta peab olema avalik, siis ka teave avalikust rahast makstavate toetuste ja selle kasutamise kohta ning seda puudutavad dokumendid on avalik teave. Seega UOAE poolt riigilt ja kohalikelt omavalitsustelt saadud toetuste kasutamist puudutav teave ja dokumentatsioon on avalik selles osas, millele ei ole kehtestatud seadusest tulenevat juurdepääsupiirangut.

10. Eelnevast lähtuvalt on UOAE teabevaldajana AvTS § 9 kohaselt kohustatud võimaldama juurdepääsu tema valduses olevale teabele, sh tagama juurdepääsu neile dokumentidele, millele teabenõudjal on juurdepääsuõigus. Sellest tulenevalt on inspektsioon seisukohal, et teabenõude punktides 2, 8 ja 9 küsitud teave, mis puudutab toetuste kasutamist ja dokumendid UOAE-le antud toetuse kohta otsuse, lepingu vms vormis on avalik teave AvTS-i mõistes ning UOAE-l teabevaldajana tuleb teave väljastada juurdepääsupiiranguteta osas.

11. Inspektsioon hinnangul teabenõude punktides 1 ja 3-7 küsitu puhul ei ole tegemist avaliku raha kasutamisega ning UOAE ei täida selles osas ka avalikku ülesannet AvTS mõistes. Sellest tulenevalt ei ole inspektsiooni hinnangul UOAE kõnealuste punktide osas teabevaldaja AvTS-i mõistes ega kohustatud ka küsitud teavet väljastama.

Juurdepääs avalikule teabele ja teabenõude täitmine

12. AvTS § 4 lõike 1 kohaselt on teabevaldajad kohustatud demokraatliku riigikorralduse tagamiseks ning avaliku huvi ja igaühe õiguste, vabaduste ja kohustuste täitmise võimaldamiseks tagama juurdepääsu nende valduses olevale teabele seaduses sätestatud tingimustel ja korras.

13. AvTS § 9 lg 2 punkti 1 kohaselt on teabevaldajad kohustatud tagama juurdepääsu neile dokumentidele, millele teabenõudja juurdepääsu taotleb ja millele teabenõudjal on juurdepääsuõigus.

14. Teabele juurdepääsu saab tagada kas teabe avalikustamisega (nõuded on sätestatud AvTS 4. peatükis) või teabenõude täitmisega (nõuded on sätestatud AvTS 3. peatükis).

15. Teabevaldaja peab teabenõude kas viie tööpäeva jooksul täitma (AvTS § 18), väljastades küsitud dokumendid juurdepääsupiiranguteta osas (AvTS § 17 ja § 38 lg 2) või keelduma teabenõude täitmisest mõnel AvTS §-s 23 nimetatud alusel. Keeldumist tuleb ka põhjendada.

16. Isiku õigus teabenõuet esitada tuleneb avaliku teabe seadusest. AvTS § 6 kohaselt on teabenõue teabenõudja poolt samas seaduses sätestatud korras teabevaldajale esitatud taotlus teabe saamiseks. Teabenõudja on iga isik, kes esitab teabevaldajale nõude AvTS-s sätestatud korras (AvTS § 7).

17. UOAE keeldus isikule teavet väljastamast, sest päringud edastati ilma allkirjata, e-posti aadressi järgi ei ole võimalik tuvastada kirja saatjat. Lisaks isik ei vastanud, millisesse ukrainlaste kogukonda ta kuulub ning ei esitanud UOAE-le passi koopiat ja ID-kaardi koopiat.

    Kaebuse materjalide kohaselt esitas taotleja UOAE-le elamisloa koopia.

18. AKI-le 18.09.2024 UOAE poolt antud selgituste kohaselt *ei vastatud isikule mh seetõttu, et XXX puhul on tuvastatud, et isik ei pruugi kasutada saadud infot UOAE, Ukraina, Ukraina pagulaste ega ka Eesti riigi huvides. Isik avaldab oma FB leheküljel infot, mis kritiseerib Ukraina presidenti ja tema tegevust. UOAE ei saa lubada, et avaldatakse andmeid kolmandatele isikutele, kes võivad antud andmetega kahjustada organisatsiooni või tema allorganisatsioone ja/või nende liikmeid. Lisaks puudutab info pagulasi, sõdureid, mh isikuid, kes toetavad Ukrainat, jne. Lisaks peaks päringust selguma, mida soovitakse antud andmetega teha, st kuidas neid kasutatakse. On olemas kindlad ametiasutused, kellele UOAE on kohustatud andma delikaatset infot, aga mitte kõigile, kes seda soovivad.*

19. Inspektsioon selgitab, et Põhiseaduse kohaselt on õigus avalikku teavet saada (st olla teabenõudjaks) Eesti kodanikel ja – kui seadus ei sätesta teisiti – ka välismaalastel ja kodakondsusetuil (§ 44 lg 2 ja 4). Tegelikult on seadusandja selle õiguse andnud igale füüsilisele ja juriidilisele isikule (AvTS-i § 7). Seega on välismaalasel, kodakondsusetul ja juriidilisel isikul avaliku teabe saamisel samad õigused mis Eesti kodanikul.

20. Avaliku teabe saamisel AvTS-i alusel ei pea keegi põhjendama, miks ta seda teavet vajab või mis ta sellega teha tahab. Ühelgi teabenõudjal ei ole juurdepääsupiiranguta avaliku teabe saamisel teistest suuremaid või väiksemaid õigusi. Isikute erinev kohtlemine ja nõue teabe vajalikkust põhjendada on võimalik vaid piiranguga avaliku teabe küsimisel: juurdepääsu võimaldamisel ametialaseks kasutamiseks või õigustatud huvi alusel (vrd AvTS-i § 14 lg 2, § 38 ja 39). Seega ei olnud AKI hinnangul põhjendatud UOAE-l jätta isikule teave väljastamata, kuivõrd ta ei ole põhjendanud teabe küsimise vajalikkust ning seega tuleb teave isikule väljastada.

21. 18.09.2024 selgitas Assotsiatsioon AKI-le, et UOAE-le antud toetused on avalikult kättesaadavad, kui minna Integratsiooni Sihtasutuse kodulehele ning tõi välja kolm toetust, mida on UOAE saanud ning, mis on sel lehel avaldatud.

22. AvTS § 15 lg 2 kohaselt teabevaldaja on kohustatud igakülgselt abistama teabenõudjat teabenõude esitamisel ning teabenõudjale vajaliku teabe, selle asukoha ja teabenõudjale sobivamate võimalike juurdepääsuviiside väljaselgitamisel. UOAE oleks pidanud isikut igakülgselt abistama, antud juhul on seda kohustust rikutud, kuivõrd isiku teabenõudele vastamisest on alusetult keeldutud ning isikut pole teabe asukohta juhatatud.

23. AvTS § 22 kohasel, kui taotletud teave on avalikustatud seaduses sätestatud korras, võib teabevaldaja teavet väljastamata teatada sellest teabenõudjale viivituseta, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul, koos andmetega taotletavale teabele juurdepääsu viisi ja koha kohta. UOAE sedastas 18.09.2024 vastuses inspektsioonile, et toetused on avalikult kõigile kättesaadavad Integratsiooni Sihtasutuse kodulehel, seega oleks teabenõude täitmiseks pidanud UOAE isiku juhatama kohta, kus teave on kättesaadav.

Kokkuvõte

24. Vaide esitaja soovis 21.08.2024 teabenõudega teabevaldajalt teavet ja dokumentide avaldamist UOAE-le riigilt või kohalikelt omavalitsustelt saadud toetuste kasutamise kohta. Kuna inspektsioon on seisukohal, et teabenõude punktides 1 ja 3-7 küsitu osas ei ole UOAE teabevaldaja AvTS-i mõistes, siis selles osas jätab inspektsioon vaide rahuldamata. Samas on inspektsiooni hinnangul UOAE teabevaldaja riigilt või kohalikelt omavalitsustelt saadud toetuste osas, sest tegemist on riigi või kohaliku omavalitsuse eelarvest saadud rahaga ehk avaliku raha kasutamisega. Selles tulenevalt rahuldab inspektsioon vaide teabenõude punktides 2, 8, 9 küsitu osas, mis puudutab riigilt või KOV-idelt saadud toetuste kasutamist ja seda käsitlevat dokumentatsiooni ning teeb UOAE-le ettekirjutuse teabenõude kõnealused punktid uuesti läbi vaadata ning küsitud teave ja dokumendid otsuse, lepingu vms vormis välja anda juurdepääsupiiranguteta osas. Juhul, kui UOAE siiski leiab, et punktides 2, 8 ja 9 küsitud teavet ei saa väljastada, siis tuleb ära märkida AvTS-ist tulenev keeldumise alus ning keeldumist põhjendada.

25. Inspektsioon peab vaide esitajaga nõustuma, et UOAE on vaide esitaja teabenõudele jätnud põhjendamatult vastamata. UOAE selgitustest ja osapoolte vahelises kirjavahetusest nähtub, et isikule ei ole vastatud kuna ta ei ole esitanud UOAE-le dokumentide koopiat ja andmeid, mis ei ole teabenõudele vastamise eelduseks. UOAE on inspektsioonile esitanud vastuolulised vastused, millest ühes on välja toodud, et UOAE on saanud toetusi riigi või kohalike omavalituste toetuste näol ning teises, et avalikest vahenditest toetusi ei ole saadud. 06.11.2024 vastuses selgub, et UOAE on saanud toetusi nii riigilt kui kohalikelt omavalitsustelt. Teabenõude täitmisel ei ole vaja tuvastada isikut, kes teabenõude esitas, samuti on rikkunud teabevaldaja teabenõudja abistamise kohustust. Seega tuleb isikule avalik teave piiranguteta osas väljastada.

(allkirjastatud digitaalselt)

Mari-Liis Uprus
jurist
peadirektori volitusel